

3-4
2015

MÚZY V ŠKOLE

Múzy v škole 3-4/2015

MÚZY V ŠKOLE

Ročník 20 • 2015 • číslo 3-4

Recenzovaný časopis prinášajúci teoretické (vedecké) články garantované KHK PdF UMB, praktické ukážky, odborné reflexie, recenzie i dôležité informácie z oblasti edukácie hudby, výtvarnej kultúry, etickej výchovy a estetickej výchovy.

OBSAH

Vedecské články

Oľga Brozmanová
Percepcia súčasnej artificialnej hudby v hudobnej edukácii na ZŠ.....4

Ján Husár
Umenie a veda ako výraz intuície
alebo imaginácie.....15

Marianna Kološťová
Špecifika pedagogickej činnosti profesora
Bela Felixa.....24

Andrea Bontová
Zaujímavé hudobné vzdelávanie dospelých.....34

Slávka Kopčáková
Hudobné myslenie a matematické myslenie –
hľadanie ich prienikov z hľadiska možnosti
integrácie v edukácii na základnej škole.....42

Anna Łuczak
Tvorba matematických pojmov v hudobnej výchove
na primárnom stupni integrovaného vzdelávania
(na prvom stupni základnej školy)50

Odborné články

Lenka Kaščáková
Vplyv rodinného prostredia na rozvoj hudobnosti
dieťaťa predškolského veku69

Irena Medňanská
Teória a prax hudobnej výchovy IV – konferencia
doktorandov krajín Vyšehradskej štvorky Praha.....73

Mgr. Jarmila Papová
Aktívna percepcia artificialnej hudby na nižšom
sekundárnom stupni vzdelávania.....77

Mgr. Zuzana Selčanová
Možnosti aplikácie melodrámy
v hudobno-výchovnom procese87

Mgr. art. Martin Urban, PhD.
Hra a tanec94

Podnety z praxe

Mgr. Gabriela Füssyová
Hnúštanský akord
medzinárodná vedomostná súťaž žiakov ZUŠ
v predmete hudobná náuka..... 105

Alfonz Poliak
50 rokov Detskej zborovej školy VESNA –
Moskva..... 109

Recenzia

Libor Fridman
Inšpirácie v oblasti hudobno-tanečnej
pedagogiky 111

Notová príloha

Notová príloha k Vianociam 114

Číslo 3-4/2015

Vydáva: Občianske združenie Múzy v škole.

Adresa redakcie: OZ Múzy v škole, Ružová ul. č. 13, 974 11

Banská Bystrica, belo.felix@umb.sk

Redakčná rada: prof. B. Felix, PhD. – šéfredaktor, prof. PaedDr. M. Pazúrik, CSc., doc. PaedDr. J. Uhel, ArtD., doc. PaedDr. Libor Fridman, PhD., doc. PhDr. Marta Valiňorová, CSc., prof. Mgr. Art. Irena Medňanská, PhD., Mgr. Art. Tomáš Boroš, PhD., ArtD., PaedDr. Katka Sokolová, PhD., Mgr. Ján Kaliský, doc. PaedDr. Hana Váňová, CSc., Ph.D., PaedDr. J. Palkovič.

Recenzná rada: doc. PhDr. Ivana Ašenbrennerová, PhD., doc. PaedDr. Daniel Šimčík, PhD., PhDr. Miroslav Valica, PhD., Mgr. Petra Fridrichová, PhD., PaedDr. Ján Husár, PhD.

Zodpovedný redaktor: prof. B. Felix, PhD.

Manažér: doc. PaedDr. Libor Fridman, PhD.

Štatutárny zástupca: prof. PaedDr. Milan Pazúrik, CSc.

Obálku navrhla: Mgr. Mária Škvareková

Grafické doplnky: doc. PaedDr. Stanislav Trop, PhD. (†)

Vychádza: Vychádza 4 čísla ročne (jednotlivo alebo v dvojčísľach)

Cena jedného čísla: 2 €, Ročné predplatné: 8 €.

Objednávky prijíma redakcia: elena.babajkova@umb.sk

Registrácia: MK SR č. 1356/95.

Sadzba a tlač: DALI-BB, s. r. o. Banská Bystrica.

Časopis vychádza s finančnou podporou MŠVVaŠ SR.

ISSN 1335-1605 IČO 35988690

sine (I), Powell River (CDN). V lete 2000 zbor pod vedením Ponomariova vyhral najvyššiu európsku zborovú cenu Grand Prix Európa 2000 na súťaži v španielskej Toulouse. Je veľa osobností, ktoré získali v detstve svoje prvé hudobné zážitky v zbere Vesna, a dnes sú z nich známi hudobníci, pedagógovia, herci, vedú záujmové a profesionálne zbory, vyučujú v hudobných školách aj vo svojej Vesne, rozvíjajú a umocňujú jej tradície.

Mal som možnosť pozorovať tieto deti aj v čase, keď by sa ich rovesníci zabávali na diskotéke. Ony si pripravili program, ktorý nazvali „Večer Schuberta“. Upravili miestnosť „à la divadlo“. Stoličky preměnili na lôže, všetci oblečení vo večerných šatách hrali, spievali, recitovali. Galantnosť, vzájomná úcta a láskavosť medzi deťmi boli obdivuhodné. Bola to výchova umením v praxi. Kto nevidel – neuverí a nepochopí.

Zaslúžilý pracovník kultúry (1980), zaslúžilý umelec (1984) A. S. Ponomariov zomrel 16. mája 2012. Na jeho miesto – umeleckého vedúceho a dirigenta nastúpila dovtedajšia zbornajsterka a dirigentka kandidátskeho zboru Nadežda Vladimirovna Averina. Je odchovanky-

ňou zborovej školy Vesna a v súčasnosti sa stala jej riaditeľkou. Zároveň je profesorkou moskovského konzervatória P. I. Čajkovského. Je účastníčkou a laureátkou medzinárodných súťaží.

Aj keď sa A. S. Ponomariov nedožil 50. výročia existencie svojho zboru, jeho odchovanci naňho nezabúdajú a už teraz sú snahy, aby do názvu školy pribudlo jeho meno a aby to bola Detská zborová škola Vesna imeni Alexandra Sergejeviča Ponomariova. Veríme, že sa tak stane.

Kontakt na autora:

PaedDr. Alfonz Poliak, PhD.

Katedra hudobnej kultúry PF UMB Banská Bystrica alfonz.poliak@umb.sk

– red.: Autor príspevku bol dlhoročným dirigentom medzinárodne úspešného detského speváckeho zboru *Prieboj z Prievádzu*. Je členom odborných porôt zborových súťaží a členom umeleckých a organizačných komisií súťaží a festivalov. V súčasnosti pedagogicky pôsobí na Katedre hudobnej kultúry Pedagogickej fakulty UMB v Banskej Bystrici a vedie *Ženský spevácky zbor Mladosť*.

Inšpirácie v oblasti hudobno-tanečnej pedagogiky

Libor Fridman, doc., PaedDr., PhD.

Oblasť hudobno-tanečnej pedagogiky predstavuje v súčasnosti v priestore hudobnej i tanečnej edukácie nové výzvy, koncepcie, projekty. Ide možno predovšetkým o snahy odborne „premostiť“ relatívne úzky umelecký profesionalizmus umeleckého vysokoškolského štúdia a produkcie a široký praktický amaterizmus záujmovej oblasti, fungujúci najviac

v oblasti folklóru, resp. vybraných žánrov a štýlov populárnej hudby a kultúry (hip-hop, rokenrol a pod.). Súčasný hudobný a tanečný folklór vo svojich súboroch už nepredstavuje ani „tradičný“ amaterizmus prístupu, spracovania a prezentácie, pretože ho zabezpečujú v hudobnej oblasti často umelecky profesionálne vzdelaní mladí ľudia, v tanečnej popri odborne

zdôrazňuje nezastupiteľnú úlohu afektívnej zložky edukačného procesu v danej oblasti. Svoje empirické pozorovania prezentuje v podkapitole o vedení súborov, používaných rozcvičovacích systémoch, prepojení systémov na rozvoj kľúčových kompetencií „... vyprofilovaných v súvislosti na konferenciu o tanečnej pedagogike v Banskej Bystrici, v roku 2011, vydanú v zborníku *Východiská a koncepcie hudobno-tanečnej pedagogiky* v príprave interpreta ľudového tanca, v príspevku Stanislava Marišlera: *„Schopnosť osvojiť si charakter pohybu a štýlotvorné regionálne znaky, schopnosť rytmického vnímania, schopnosť improvizácie, schopnosť pracovať s tanečnou pamäťou a telesná pripravenosť na pohybovú záťaž.“* (Marišler 2012)...“.

Ponímanie procesu neustále zdôrazňuje princíp kalokagatie, v ktorej sa spája rozvoj fyzického, duchovného a kultúrneho rozvoja individua. Urban sa dokáže pohybovať tak v oblasti umeleckej pedagogiky, ako aj v oblasti didaktiky, takže permanentne naznačuje rozvoj vyšších taxonomických úrovní v jednotlivých oblastiach a ich vzájomnú determinovanosť („... ide o prácu kreatívneho jedinca s partnermi, toto všetko môže mať veľký dopad na rozvoj a vnútorné naplnenie tanečníkov...“).

V kognitívnej oblasti smeruje od analýzy tanečnej pamäte až k uvedomelej kreativitě („... krátkodobá pamäť má svoje výrazné opodstatnenie v improvizácii, pri ktorej je potrebné narábať s databázou naučených motívov, vnímať ich logické väzby a vyústenie do štýlovo správneho celku... do takmer simultánnej interpretácie...“).

Pre folklórnych tanečníkov, dramaturgov, choreografov je jednou z najdôležitejších oblastí nácviku, rozvoj štýlotvorných regionálnych znakov („... ak tanečníci nemajú základné vedomosti a vybudovanú schopnosť analýzy, môže nastať problém“), ale aj

rozvoj improvizčných schopností tanečníkov („... z tohto hľadiska sa dobrá tanečná improvizácia stáva vrcholom... a mnohí tanečníci považujú túto schopnosť za naplnenie svojej interpretačnej kariéry“).

V šiestej kapitole Urban uvádza návrhy vlastných modelov nácvikov, v ktorých syntetizuje rôzne oblasti tanečných prejavov (napr. modern dance, pohyb po priestore, strečing a pod.). Samotné tréningy rozdeľuje na: motivačné a tematické a opäť ich prepája s rozvojom afektívnej oblasti tanečníka („... je potrebné budovať aj estetický vkus a sebareflexiu... tanečník má teda každým jedným tréningom získavať aj estetickú skúsenosť, pretavenú do svojho vlastného umeleckého výkonu.“).

Ťažisko praktických a metodických postupov Urbana sa nachádza v kapitolách sedem až desať. V nich detailne metodicky i didakticky popisuje ako realizovať iniciačné hry, napodobňovacie hry, edukačné modely, skupinové tréningy, rytmické a koordinačné hry, ale i prostriedky body music a body percussion, no a v cvičeniach dokonca jednoduché detské riekanky, či strofické tance a ich scénické možnosti.

Urban svoju publikáciu zamerával cieľne prakticky (pre folkloristov, tanečníkov, hercov, učiteľov prvého a druhého stupňa, telocvikárov atď.), ponúka v nej „spôsoby ako bez stresu a zbytočnej námahy dosiahnuť zdravý pohybový reflexiu a psychomotorický rozvoj“ a využitie tak v školských i mimoškolských kultúrnych a hudobno-tanečných aktivitách, takže možno predpokladať, že si nájde širokú obľubu medzi cieľenou skupinou.

Kontakt na autora:

Libor Fridman, doc., PaedDr., PhD.

Katedra hudobnej kultúry Pedagogickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici